

İKV BİLGİ NOTU

BM ÇEVRE PROGRAMI'NIN EMİSYON AÇIĞI RAPORU

Aygen Torun, İKV Uzman Yardımcısı

BM Çevre Programı'nın yıllık Emisyon Açığı Raporu 24 Ekim'de yayımlandı.¹ 2024 BM İklim Değişikliği Konferansı COP29'un arifesinde yayımlanan rapor, ülkelerin emisyon azaltımı hedeflerine ulaşmak için yapmaları gerekenler ile yaptıklarını kıyaslayarak emisyon açığını gözler önüne seriyor. Rapor, iklim hedeflerine ulaşmada karamsar bir tablo çiziyor ve ülkelerin eylemlerini acil bir şekilde artırması için çağrıda bulunuyor.

2015 Paris Anlaşması'nda belirlendiği üzere iklim değişikliğiyle mücadele için hedef, küresel ortalama sıcaklık artışını sanayileşme öncesi seviyelere kıyasla 2 dereceyle sınırlamak. Ülkelerin küresel sıcaklık artışını 1,5 dereceyle sınırlamak için çalışmalar yapması hedefi de Paris Anlaşması'nda yer alıyor. Paris Anlaşması'na taraf ülkeler, sera gazı emisyonlarını azaltmak için gerçekleştirecekleri eylemleri içeren Ulusal Katkı Beyanları'nı sunuyor. Raporda ise Ulusal Katkı Beyanları'nda belirlenen eylemlerin daha iddialı hâle getirilmesi ve 2030 yılına kadar emisyonların yarıya düşürülmesinin gerekliliği vurgulanıyor.

Raporun ulaştığı sonuçlar şu şekilde özetlenebilir:

- **COP30 öncesinde sunulacak Ulusal Katkı Beyanları, 2030'a kadar sera gazı emisyonlarında radikal bir düşüş sağlayacak taahhütler içermeli:** 1,5 derece hedefi için emisyonlar 2019 yılına kıyasla 2030'a kadar %42 düşmeli. 2 derece hedefi için ise %28 azaltım yapılmalı. 2035 yılına gelindiğinde emisyonlar 1,5 derece hedefi için %57, 2 derece hedefi için %37 düşmeli. Sera gazı emisyonları arttığı için hedeflere ulaşmak zorlaşmış durumda.
- **Yalnızca güncel Ulusal Katkı Beyanları uygulanır ve yeni taahhütlerde daha iddialı eylemler yer almazsa yüzyıl boyunca 2,6 derece ısınma yaşanması en iyi senaryo hâline gelecek:** Hem şartlı hem de şartsız (hem dış finansmana bağlı olan hem de olmayan) güncel Ulusal Katkı Beyanları ile emisyon azaltımına devam edilirse 2,6 derece sıcaklık artışı yaşanacak. Şartlı Ulusal Katkı Beyanları'nın uygulandığı bir senaryoda 2,8 derece sıcaklık artışı olacak. Yalnızca şu anki politikalarla emisyon azaltımı yapıldığında ise 3,1 derece sıcaklık artışı bekleniyor.
- **Üstlenilen görevin zorluğuna rağmen 1,5 hedefine ulaşmak hâlen teknik olarak mümkün:** 2030 ve 2035 hedeflerine ton karbondioksit eş değeri başına 200 ABD dolarından az bir maliyetle ulaşılabilir. Güneş ve rüzgâr enerjisi emisyon azaltım potansiyelinin 2030'da %27'sini, 2035'te de %38'ini gerçekleştirebilir. Ormanlar konusunda eyleme geçilmesi ve buradaki potansiyelin kullanımı da 2030 ve 2035 için emisyon azaltım potansiyelinin %20'sine ulaşılabilmesini sağlayabilir.

¹ United Nations Environment Programme, vd., "Emissions Gap Report 2024: No More Hot Air ... Please! With a Massive Gap between Rhetoric and Reality, Countries Draft New Climate Commitments", *United Nations Environment Programme*, 24 Ekim 2024, <https://www.unep.org/resources/emissions-gap-report-2024>.

- **İklim değişikliğiyle m¼cadele acil ve b¼y¼k aplı bir k¼resel seferberlik gerektiriyor:** Yekpare h¼k¼met yaklaşımı benimsenerek sosyoekonomik ve evresel faydaların en ¼st seviyeye ıkarılması gerekiyor. İklim değişikliğiyle m¼cadelede yatırımların en az altı katına çıkması, k¼resel finans mimarisinin reforme edilmesi ve ¼zel sekt¼r¼n katkısının g¼çlendirilmesi elzem g¼r¼l¼yor. Net sıfır hedefi için gerekli olan tahmin¼ artan yatırım 2021-2050 yılları arasında yıllık 0.9-2.1 trilyon ABD doları olarak hesaplanıyor. K¼resel ekonomik ve mali piyasanın yıllık değeri ise 110 trilyon dolar.
- **G20'nin ve ¼zellikle en b¼y¼k ekonomiler ile en fazla sera gazı salımı yapan ¼lkelerin eyleme geçmesi ve liderlik etmesi ¼nem arz ediyor:** Afrika Birliği ¼lkeleri dışındaki G20 ¼lkeleri 2023 yılındaki toplam emisyonların %77'sine sebep oldu. Afrika Birliği ¼lkelerinin eklenmesiyle emisyonlar ancak %82'ye çıkıyor, bu da ¼lkeler arasında sorumluluğun farklı dağıtılması gerektiğini g¼steriyor. G20 ¼lkeleri h¼len Ulusal Katkı Beyanları'na uymuyor, o nedenle eylem ve hedeflerin artırılması gerekiyor. Daha g¼çl¼ uluslararası destek ve artırılmış iklim finansmanı, G20 ¼yeleri ve d¼nya genelinde iklim değişikliği ile m¼cadele ve kalkınma hedeflerinin adil bir şekilde gerçekleştirilmesi için ¼nem taşıyor.
- **G¼ncellenen Ulusal Katkı Beyanları, ortaya koyulan herhangi bir hedefin gerçekleştirilmesi için iyi tasarlanmış, belirli ve şeffaf olmalı:** Ulusal Katkı Beyanları Kyoto Protokol¼'ndeki t¼m gazları içermeli, t¼m sekt¼r¼leri kapsamalı, temel alınan yıla g¼re net hedefler koymalı ve şartlı ve şartsız unsurlar hakkında daha açık olmalı. Beyanlar, ulusal planlarda kalkınma ve ilerlemenin emisyon azaltımı çabalarıyla nasıl el ele y¼r¼t¼ld¼ę¼n¼ g¼stermeli. Beyanların hem adil bir çaba paylaşımı hem de m¼mk¼n olan en y¼ksek hedefleri içerdiğine dair şeffaflık ve açıklık sağlanmalı. Beyanlar detaylı uygulama planları içermeli. Ulusal Katkı Beyanları gelişmekte olan piyasalar ve ekonomiler için ise uygulama y¼ntemlerine yer vermeli.